
Memòria anual del Centre Joan Rivièrè en Psicologia i Gènere

Any 2015

Equip professional:
Margot Pujal i Llobart
Maria Mena i Yuste
Àngela Sáez i Díaz

Índex de continguts

INTRODUCCIÓ	P.3
ÀREA DE PROJECTE	P.4
ÀREA DE COMUNICACIÓ I DIFUSIÓ	P.7
ÀREA DE FORMACIÓ	P.9
ÀREA D'ACOLLIDA I ATENCIÓ	P.11
ÀREA DE RECERCA	P.13

INTRODUCCIÓ

El Centre Joan Rivière en Psicologia i Gènere, centre dedicat a l'aprofundiment de la inclusió de la perspectiva de gènere en psicologia i altres disciplines relacionades, a partir de la formació, la recerca i la intervenció amb professorat, investigadores, estudiantat i professionals del sector. El seu treball està bàsicament orientat a l'impacte de les relacions abusives i les violències de gènere en la salut, entès de manera integral. El centre té com a objectius:

- Realitzar formació, recerca, i assessorament en perspectiva de gènere dins l'àmbit de la Psicologia per tal que aquesta perspectiva s'integri en els discursos i les pràctiques dels i les professionals, docents i estudiants de la disciplina.
- Oferir un servei d'atenció, intervenció i acollida en psicologia des del gènere a persones que han viscut relacions abusives i violències de gènere per tal d'oferir-los un servei adequat que permeti la seva recuperació.
- Orientar i assessorar des del gènere en psicologia a professionals que intervenen en relacions abusives i violències de gènere, a empreses i institucions que vulguin establir mesures, protocols i recursos per a duu a terme en casos d'abús per raó de sexe.

A continuació, es presenta la relació d'activitats que ha dut a terme el Centre l'any 2015, dividit per àrees d'acció.

ÀREA DE PROJECTE

- Disseny i desenvolupament, conjuntament amb diferents entitats col·laboradores del centre, de l'“Acord ciutadà per un Vallès Lliure de Violències masclistes”, dins el marc de Psicogènere del SIPEP1 com a transferència de coneixement vers la societat. L'Acord Ciutadà per un Vallès Lliure de violències masclistes és un marc per treballar la sensibilització i la prevenció de les violències de gènere a l'àrea del Vallès Occidental. Aquest acord pretén generar una col·laboració entre la societat civil i la ciutadania amb les institucions per fer front de forma eficaç a les violències masclistes des de tots els àmbits.

En aquest marc, enguany s'han realitzat reunions amb els ajuntaments de la zona així com el Consell Comarcal i la Diputació de Barcelona per presentar el projecte i poder garantir la seva participació en ell així com la viabilitat del propi projecte, que pretén engegar-se al 2016. També s'ha obtingut una subvenció de l'Institut de la Mujer per tal de desenvolupar el projecte (PACUI 13/1ACT).

- Planificació d'una campanya de sensibilització sobre violència masclista i de gènere i de difusió del servei d'acollida i derivació conjuntament amb la Unitat d'Assessorament Psicopedagògic per tot el Campus per l'any 2016.

- Realització de la memòria d'activitats anual del Centre per tal d'avaluar-ne l'activitat i l'assoliment dels objectius del centre.

¹ Unitat del Centre Joan Rivière en Psicologia i Gènere que ofereix serveis de prevenció des del gènere en psicologia en relacions abusives a centres públics i privats (escoles, centres d'atenció primària, etc.), i serveis d'assessorament i orientació als i les professionals i a les institucions que estiguin vivint o intervenint en situacions de violències de gènere

ÀREA DE COMUNICACIÓ I DIFUSIÓ

L'àrea de comunicació i difusió ha estat realitzant activitats per donar a conèixer el centre i la seva acció, tant a nivell de la comunitat universitària com del públic en general. Per fer-ho, les activitats realitzades han estat:

- Manteniment de les pàgines web del projecte:
 - Manteniment de la pàgina [web del Centre Joan Rivière en Psicologia i Gènere](#) per a donar a conèixer el centre i els diferents eixos de treball en els quals se centra (formació; atenció i intervenció; prevenció, assessoria i orientació i recerca).
 - Manteniment de la pàgina [web de Psicogènere. Unitat d'Intervenció en Relacions Abusives de Gènere](#) des de la Psicologia, per a donar a conèixer la unitat i promocionar-ne les diferents línies (assessoria, orientació i prevenció en violències de gènere i relacions abusives).
- Inici de la difusió del Centre Joan Rivière en Psicologia i Gènere a través de les xarxes socials, concretament del twitter (@Joanriviere_UAB), i dinamització d'aquest espai.
- Participació en el programa de ràdio de La Marina digital "En veu de Dona" com a convidades per parlar sobre el piropo com a agressió: [http://lamarinadigital.cat/radio/7642/amb-veu-de-dona-en-contra-o-a-favor-de-leradicacio-del-piropo/ ...](http://lamarinadigital.cat/radio/7642/amb-veu-de-dona-en-contra-o-a-favor-de-leradicacio-del-piropo/)

ÀREA DE FORMACIÓ

L'àrea de formació va orientada a treballar perquè la introducció de la perspectiva de gènere de forma transversal dins de la Psicologia i en altres camps relacionats esdevingui de manera progressiva una realitat efectiva i permeti millorar la intervenció professional. En aquest sentit, té dos objectius: realitzar formació, recerca i assessorament en perspectiva de gènere dins l'àmbit de la Psicologia per tal que aquesta perspectiva s'integri en els discursos i les pràctiques dels i les professionals, docents i estudiants de la matèria, així com en altres professionals interessats; i formar a les institucions i professionals que estan treballant sobre relacions abusives i violències de gènere per a la incorporació de la perspectiva de gènere en les seves intervencions.

Les activitats relacionades amb aquesta àrea realitzades durant aquest any són:

- Disseny, gestió i realització dels tallers de psicologia i gènere (2 crèdits ECTS) oferts a l'estudiantat en conjunt amb altres tallers amb perspectiva de gènere que realitza l'Observatori de la Igualtat:
 - Dues edicions del taller «Parlem de violència masclista, una pel curs 2014/2015 i una altra pel curs 2015/2016. Taller d'intervenció psicosocial en violència en les relacions socioafectives des d'un enfocament de gènere».
 - Nova edició del taller «Què tenen a veure la salut i el gènere? Taller d'intervenció en la salut psicològica amb un enfocament de gènere” i social» pel curs 2014/2015.

- Nova edició del taller “Gènere i psicologia? Taller sobre l'enfocament de gènere en Psicologia per a l'abordatge de problemàtiques socials actuals” pel curs 2015/2016.

En total, s'ha format aproximadament a 80 estudiants a través dels tallers aquest any.

- Xerrada sobre desigualtats de gènere i relacions abusives de gènere en el marc del Dia 8 de març, Dia de les dones treballadores, a la Facultat de Ciències.
- Realització d'un taller a la Facultat de Psicologia sobre prevenció en violència masclista dirigit a estudiants dins el marc en la Setmana Saludable i Sostenible de la UAB i el Sant Jordi.
- Enriquiment del banc de recursos en psicologia i gènere del centre amb bibliografia, materials audiovisuals, etc. relacionats amb la psicologia i el gènere per donar un servei al professorat de la facultat de psicologia i al propi centre per tal d'incorporar la perspectiva de gènere de forma transversal dins les matèries impartides.
- Ampliació de l'oferta de places de pràctiques pel grau de psicologia en centres d'atenció a violències de gènere a partir de la incorporació de l'oferta de pràctiques a la Fundació Surt i de l'oferta d'una plaça per col·laborar amb el propi Centre Joan Rivièrre en Psicologia i Gènere.
- Recepció i formació d'una becària de col·laboració del Ministeri d'Educació. La primera es va incorporar al novembre del 2014 i va donar suport durant el curs acadèmic 2014/2015 a l'avaluació de la formació impartida, al centre de recursos i a l'elaboració del projecte Acord ciutadà per un Vallès lliure de violències masclistes.

- Incorporació del Centre dins de l'oferta de treballs finals de grau i màster. En els treballs finals de grau:
 - Tutorització de dos treballs finals de grau sobre construcció de gènere, violència i joves en el marc del grau de Psicologia que analitzen els models de gènere en els joves, els seus canvis i els seus efectes.
 - Tutorització de dos treballs finals de màster en el Màster Universitari del Psicòleg/a General Sanitari (MUGPS) centrats en "Salut, subjectivitat i gènere: el cas de les violències masclistes" per analitzar l'impacte de les relacions de poder de gènere i les violències masclistes en la salut.

- Disseny i realització de les sessions sobre perspectiva de gènere i Intervenció Psicosocial en el marc del *Màster Oficial de Recerca i Intervenció psicosocial de la UAB*.

- Disseny i realització de les sessions sobre Teoria Feminista en el marc del *Màster Oficial de Dones, Gènere i Ciutadania* del iEDG (Institut Interuniversitari d'Estudis de Dones i Gènere).

- Disseny i realització de les sessions sobre perspectiva de gènere i intercultural en salut en el marc del *Màster Universitari del Psicòleg/a General Sanitari* (MUGPS) dins el «mòdul 1: Fonaments Científics i professionals de la Psicologia Sanitària».

- Participació com a formadores en dues edicions de la formació als i les voluntàries de l'Associació "La Casa de las Madres" de Califòrnia sobre "Prevention in domestic violence and coeducation", exposant l'experiència del Centre i la importància de la prevenció i la coeducació en el treball amb violències domèstiques.

- Col·laboració en entrevistes amb estudiants de diverses facultats (comunicació, Psicologia, etc.) com a expertes en violència masclista per treballs finals de grau i diversos espais formatius.

Àrea d'acollida i atenció

L'àmbit universitari no escapa a la realitat de les relacions abusives i les violències de gènere. En aquest sentit, aquesta àrea pretén: acollir emocionalment a les persones que hagin viscut relacions abusives i violències de gènere; assessorar en la cerca i contacte de recursos institucionals que se'ls ofereixin; i detectar les necessitats psicològiques de les persones que viuen situacions abusives i violències de gènere per tal de derivar als serveis adequats per donar resposta a les diferents demandes i possibilitar el procés de recuperació.

En aquesta àrea, s'han realitzat les activitats següents durant l'any 2015:

- Establiment dels protocols de derivació i enfortiment dels vincles amb cada una de les entitats de la xarxa de serveis psicològics d'atenció, especialistes en relacions abusives i violències de gènere des d'una perspectiva de gènere, i coordinació amb ells per la derivació de casos.
- Acolliment de 5 persones noves que han viscut situacions abusives o violències de gènere i derivació a serveis especialitzats per la seva atenció. Amb aquestes persones, s'ha fet el seguiment sobre l'adhesió al servei i la continuïtat en el tractament.

- Assessorament a 5 persones en casos d'acompanyament a persones pròximes (amigues o familiars) que estan vivint situacions de violència i assessorament sobre els serveis i recursos al seu abast.
- Seguiment psicològic i avaluació de l'atenció rebuda amb 12 persones en diferents sessions (entre 3-5 sessions per persona).
- Coordinació de les persones ateses amb l'Observatori per la Igualtat i amb els diferents centres i professionals que les atenen.
- Redacció dels informes sol·licitats en cas de denúncia o per tràmits variats (sol·licitud de beques, derivació, etc.) relacionats amb la tasca d'acollida de persones en situacions de violència i resposta a les demandes institucionals sorgides.
- Participació com a grup assessor de l'Observatori per la Igualtat de la Universitat Autònoma de Barcelona en la discussió sobre l'antiga proposta de protocol de violències masclistes i assetjaments per raó de sexe, sexual i per orientació sexual de la Universitat.
- Redacció i acord per formalitzar dos convenis amb el grup de Treball d'Investigació sobre la incorporació del sexe/gènere en psicologia del Col·legi Oficial de Psicòlegs/es i amb l'Associació Conexus per tal de millorar el circuit d'atenció i els serveis oferts.

ÀREA DE RECERCA

La recerca del Centre Joan Rivièrè en Psicologia i Gènere està vinculada amb el grup de Recerca de la Universitat Autònoma de Barcelona “Des-Subjectant.GESPI” (Grup d'Estudis Socials de la Subjecció i la Subjectivitat des d'una Perspectiva de Gènere Interseccional), grup creat l'any 1998 i dirigit per Margot Pujal i Llombart. Aquest grup està integrat a “Institut d'Estudis de Dones i Gènere Interuniversitari” (*iiEDG*), institució de la Generalitat de Catalunya que reuneix la majoria dels grups de recerca en estudis de dones, gènere i ciutadania de les set universitats catalanes i, que té per objectiu el seu reconeixement i institucionalització. Des-Subjectant. GESPI estudia la tensió Subjecció-agència i el sistema Subjecte-Sexe-Gènere des d'una perspectiva interseccional en la societat globalitzada contemporània: violències de gènere, qualitat de vida i relacions de gènere, precarització de la existència i crisi de “de la cura”, apoderament i agència en les dones, deconstrucció de la masculinitat, relacions de poder, cos i desig, feminització i precarització del treball, etc. A partir de l'any 2013, el nom del Grup_SGR348 és “Estudis Socials i de Gènere del Poder i la Subjectivitat”, grup SGR consolidat per la Generalitat de Catalunya.

L'activitat del Centre vinculada al grup de recerca pels anys 2015 ha estat:

- Avaluació de les implicacions d'introduir la perspectiva de gènere en l'activitat formativa dels tallers realitzats en els últims tres anys atenent a quatre eixos: relació pedagògica, contingut, metodologies i aplicació dels coneixements obtinguts.
- Organització de les Terceres Jornades de Recerca de l'Institut Interuniversitari d'Estudis de Gènere (IIEDG) de Catalunya, anomenades «Diàlegs feministes

entre l'acció i la investigació: educació, ocupació i salut (Instituto de la Mujer. Exp.11-ACT-14)» que es van realitzar al 8, 9 i 10 juliol del 2015.

- Participació en congressos i jornades relacionades amb la psicologia i el gènere (I Congrés Flacso-España a Salamanca; Congrés d'Economia feminista a VIC; XI Fòrum contra les violències de gènere a Barcelona; Congrés "Homes en Moviment. Transformant masculinitats en les polítiques, la cura i els mitjans" organitzada per AHIGE i la UOC; Jornada "La incidència de la violència masclista en dones i menors: respostes jurídiques i reptes psicosocials" organitzada per l'Ajuntament de Terrassa; Jornada "Petites víctimes, grans Danys organitzada per la Diputació de Barcelona).
- Elaboració, difusió dels resultats de les recerques i publicació d'articles:

Comunicacions a congressos durant l'any 2015:

- Presentació de la comunicació "Construint l'experiència: Narratives col·lectives sobre l'ús de metodologies feministes en la formació en gènere", per Ángela Sáez i Díaz, Maria Mena i Yuste i Margot Pujal i Llobart, en les Terceres Jornades de Recerca de l'Institut Interuniversitari d'Estudis de Gènere (IIEDG), anomenades «Diàlegs feministes entre l'acció i la investigació: dones, espais i generacions» que es realitzaran al juliol del 2015.

Articles científics enviats durant l'any 2015 a revistes d'impacte, en procés de publicació:

- Amigot, Patricia i Pujal i Llobart, Margot. (2015 en proceso publicación) Desmedicalización de la experiencia de dolor en mujeres: usos de plataformas virtuales y procesos de agenciamiento subjetivo. *Universitas Psicológica. Monográfico de Investigación e intervención crítica.*

- Mora, Enrico y Pujal, Margot (2015 en proceso de publicación). Los fines de la formación universitaria desde una perspectiva de género., *Convergencia Revista de Ciencias Sociales*.
- Pujal, Margot; Albertín, Pilar i Mora, Enrico (2015 en proceso de publicación). Discursos científicos sobre el dolor crónico sin causa orgánica. Incorporando una mirada de género para resignificar-repolitizar el dolor. *Política y Sociedad*.

Articles científics enviats durant l'any 2015 a revistes d'impacte, en procés de revisió:

- Pujal i Llobart, Margot; Mora, Enrico i Schongut, Nicolas. (En revisió) The Psychosocial Diagnosis of Gender in Public Health. Proposal and Application through a case study. *Body and Society*.
- Mena, Maria; Pujal, Margot i Mora, Enrico. (En revisió) Power, biomedicine, diagnosis: Fibromyalgia's paradoxes. *Body and society*.
- Mora, Enrico i Pujal i Llobart, Margot (En revisió) Contextos de vulnerabilidad y dolor crónico. *RIS*.
- Pujal i Llobart, Margot; Mora, Enrico i Schongut, Nicolas. (En revisió) Dolor, identidad de género y estigma: estudio cualitativo de organizaciones de Fibromialgia en España. *Revista de Psicología Social*.